

KORRALDUS

19.02.2026 nr DM-129510-25

Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa nr L.MK/319169 muutmine

1. OTSUS

Arvestades alljärgnevat, võttes aluseks maapõueseaduse § 48, § 66 lõike 2 punkti 2, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 41 lõike 1 punkti 4, haldusmenetluse seaduse § 53 lõike 2 punkti 3, § 61 lõike 1 ning tuginedes METSATERVENDUSE OÜ 30.08.2024 esitatud Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa nr L.MK/319169 muutmise taotlusele nr T-KL/1025600 ja Võru Vallavolikogu 19.03.2025 otsusele nr 214, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. pikendada METSATERVENDUSE OÜ (registrikood 10224657) tähtajalise keskkonnaloa nr L.MK/319169 kehtivusaega 15 aasta võrra ehk kuni 18.08.2040 aadressil Võru maakond, Võru vald, Saarde küla, Mäe-Sarnito katastriüksusel (katastritunnus 87402:001:0123) Saarde kruusamaardlas Saarde kruusakarjääri mäeeraldisel maavara kaevandamiseks;

1.2. määrata keskkonnaloale nr L.MK/319169 kõrvaltingimused lähtuvalt käesoleva korralduse punktis 3.2. "Kõrvaltingimuste seadmine" toodust;

1.3. määrata mäeeraldise pindalaks 5,79 ha ja mäeeraldise teenindusmaa pindalaks 7,68 ha;

1.4. määrata keskmiseks tootmismahuks aastas 25 tuh m³.

1.4. avalikustada METSATERVENDUSE OÜ keskkonnaloa nr L.MK/319169 muutmine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

Keskkonnaluba nr L.MK/319169 on kättesaadav keskkonnaotsuste infosüsteemis <https://kotkas.envir.ee/>.

2. ASJAOLUD

2.1. Keskkonnaloa taotluse menetluskäik 2024-2025

2.1.1. METSATERVENDUSE OÜ (registrikood 10224657, Veskiposti tn 2/1, Kesklinna linnaosa, Tallinn, Harju maakond, Eesti) on esitanud Keskkonnaametile (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 30.08.2024 numbriga DM-129510-1, viimane parandatud taotlus 09.01.2025 numbriga DM-129510-15) Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa

muutmise taotluse. Taotlusega soovitakse Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa (luba nr L.MK/319169) kehtivusaega pikendada 15 aasta võrra ehk kuni 18.08.2040 ning vähendada mäeeraldisi ning selle teenindusmaa pindala.

Esmataotlus on registreeritud KOTKAS-s 30.08.2024 menetluse nr M-129510 juurde. Keskkonnaluba taotletakse aadressil Võru maakond Võru vald Saarde küla, eraomandisse kuuluval Mäe-Sarnito (katastritunnus 87402:001:0123) kinnistul, mille omanik on loa taotleja.

Taotletava mäeeraldisi pindala on 5,79 ha, teenindusmaa pindala on 7,68 ha. Mäeeraldisega on hõlmatud Saarde kruusamaardla (reg. kaardi nr 868) ehituskruusa aktiivse tarbevaru plokk 1 ja ehitusliiva aktiivse tarbevaru plokk 2.

2.1.2. Keskkonnaamet kontrollis ettevõtte esitatud taotlusmaterjalide vastavust maapõueseaduses (*MaaPS*), keskkonnaseadustiku üldosa seaduses (*KeÜS*), keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (*KeHJS*), keskkonnaministri 23.10.2019 määruses nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis“ sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks taotluse menetlemiseks.

Riigilõiv on tasutud summas 995 eurot 30.08.2024 riigilõivuseaduse § 136² lg 1 p 4 ja lg 2 kohaselt (redaktsioon jõustus 01.07.2024).

Keskkonnaloa taotlust kontrollis riigiasutus, kelle ülesanne on tagada riigi geoloogiaalane pädevus (Eesti Geoloogiateenistus 06.02.2025 kiri nr 13-1/25-218).

2.1.3. Keskkonnaloa taotlus on 03.11.2025 avalikustatud ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Keskkonnaamet teavitas 29.01.2025 kirjaga nr DM-129510-16 keskkonnaloa taotluse menetlusse võtmisest keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 46 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud isikuid.

2.1.4. Kooskõlas MaaPS § 49 lõikega 6 edastas Keskkonnaamet Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa taotluse 05.02.2025 kirjaga nr DM-129510-17 Võru Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks tähtajaga 07.04.2025.

Taotluse avalikustamise käigus vastuväiteid ei laekunud.

2.1.5. Saarde kruusakarjäär asub Võru maakonnas Võru vallas Saarde külas eraomandisse kuuluval Mäe-Sarnito (katastritunnus 87402:001:0123) kinnistul, mille omanik on loa taotleja. Mäeeraldis hõlmab Saarde kruusamaardla (registrikaardi number 868) ehituskruusa aktiivse tarbevaru plokki 1 ja ehitusliiva aktiivse tarbevaru plokki 2.

2.1.6. Taotletav Saarde kruusakarjäär on olemasolev mäeeraldis, mille pindala on 5,79 ha ja teenindusmaa pindala 7,68 ha. Maavara kaevandamise keskmiseks aastamääraks taotletakse 25 tuh m³. Maavara kasutusalaadeks on üld- ja teedehitus. Keskkonnaloa kehtivusaja pikendamist taotletakse 15 aasta võrra, kaevandatud maa korrastatakse metsamaaks.

Maastikuliselt paikneb Saarde kruusakarjäär Haanja kõrgustiku äärealal. Karjääri aluspõhja moodustab Devoni ladestu Ülem-Devoni ladestiku Plavinase kihistu (D3pl) lubjakivi, dolokivi, domeriit savi harvade aleuroliidi ja liivakivi vahekihtidega. Saarde kruusakarjääri mäeeraldis asub liustikujõelise tekkega mõhnastiku põhjaservas, kus veeriselise kruusa ja kruusaka liiva lasundit katab tüse moreenikiht.

Aktiivne tarbevaru kinnitati OÜ Eesti Geoloogiakeskuse geoloogilise uuringu aruandega „Saarde uuringuruumi kruusa ja liiva varu geoloogiline uuring (varu seisuga 01.08.2009)“ (EGF 8130).

Keskkonnaministri käskkirjaga 05. oktoober 2009 nr 1623 on antud korraldus kanda Saarde uuringuruum keskkonnaregistri maardlate nimistusse Saarde kruusamaardlana ja kinnitada Saarde uuringuruumi varu 5,91 ha pindalal järgmiselt:

- ehituskruusa aktiivne tarbevaru 389 tuh m³ (moodustab 70% varust)
- ehitusliiva aktiivne tarbevaru 167 tuh m³ (moodustab 30% varust).

Seisuga 31.12.2025 on Saarde kruusakarjääri ehituskruusa (plokk 1 aT, pindala 5,91 ha) jääkvaru 314,712 tuh m³ ja ehitusliiva (plokk 2 aT, pindala 5,91 ha) jääkvaru 135,671 tuh m³.

2.1.7. Lähimaks veekoguks on Saarde kruusakarjääri mäeeraldisest teenindusmaast ligikaudu 900 m kaugusele ida poole jääv Mustoja oja (VEE10010000). Lähimad majapidamised jäävad mäeeraldisest umbes 269–494 m kaugusele. Lähim puurkaev asub Saamo kinnistul teenindusmaa piirist ca 381 m kaugusel. Taotluse alaga hõlmatud maavara paikneb üleval pool põhjaveetasel.

Saarde kruusakarjääri mäeeraldisest teenindusmaal ei asu Natura 2000 linnu- ega loodusalasid, looduskaitsealasid, kaitstavaid looduse üksikobjekte ning kultuurimälestisi. Mäeeraldisest (Saarde kruusakarjäär) 2 km raadiusesse jääb Miikse must-toonekure püsielupaik (KLO3002878) ja Lehise väike-konnakotka püsielupaik (KLO3000379).

Lähim Natura 2000 ala on ligikaudu 1,8 km kaugusele põhja poole jääv Piusa loodusala (EELISE kood RAH0000590). Lähim siseriiklikult kaitstav ala on üksikobjekt „Sarnito künnapuud (Saarniite jalakas) piiranguvöönd“ (EELISE kood KLO4000144) ca 750 m kaugusel mäeeraldisest teenindusmaa piirist.

Lähimad kultuurimälestised jäävad 2,1 km kaugusele („Illi mõisa moonakatemaja, 19 saj. I pool“, „Illi mõisa vesiveski, 19 saj. II pool“ ja kalmistu "Kalmemägi"). Lähim kultuurpärandi objekt on Maa- ja Ruumiameti kaardirakenduse alusel teenindusmaast 850 m kaugusel asuv Juudakunna metsavahikoht.

2.2. Keskkonnaloa taotluse ja otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

Loa andja edastas esmase taotluse 30.08.2024 keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu koheselt

pärast selle saamist teadmiseks ja soovi korral arvamuse avaldamiseks Võru Vallavalitsusele (edaspidi ka *kohalik omavalitsus*; KeÜS § 43 lg 1 ja 2).

Keskkonnaloa muutmise taotluse menetlusse võtmise kohta avalikustatakse teade väljaandes Ametlikud Teadaanded ja kohalikus või maakondlikus ajalehes. Teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnanahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi. Loa andja otsustas jätta ajalehes teade avaldamata, kuna taotlusmaterjalide põhjal kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnanahäiring või -risk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi (KeÜS § 47 lg 2).

Keskkonnaloa muutmise taotlus on 03.11.2025 avalikustatud ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Loa andja teavitas 29.01.2025 kirjaga nr DM-129510-16 keskkonnaloa muutmise taotluse esitamisest ja avatud menetluse algatamisest KeÜS § 46 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud isikuid (vt punkt 2.1.4). Loa andja edastas MaaPS § 49 lõike 6 alusel Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa muutmise taotluse 05.02.2025 kirjaga nr DM-129510-17 Võru Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks. Võru Vallavolikogu nõustus 19.03.2025 otsusega nr 214 keskkonnaloa muutmisega.

Kuni loa muutmiseni või muutmisest keeldumise otsuse tegemiseni on igapäevaeliselt õigus esitada taotluse kohta ettepanekuid ja vastuväiteid.

Keskkonnaloa muutmise taotluse avalikustamisel vastuväiteid ei laekunud.

KeÜS § 47 lõige 6 sätestab, et kui sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluse menetlusse võtmise teates ei avaldatud keskkonnaloa taotluse ja selle kohta antava haldusakti eelnõu väljapaneku aega ja kohta või seisukoha ning küsimuste esitamise tähtaega ja adressaati, avaldatakse nende andmetega teade vastavalt paragrahvi 47 lõigetes 2 ja 2¹ sätestatud nõuetele viivitamata pärast haldusakti eelnõu valmimist. KeÜS § 47 lõige 2 sätestab, et teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnanahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi.

Loa andja jättis keskkonnaloa muutmise taotluse kohta antava haldusakti eelnõu teate kohalikus või maakondlikus ajalehes avalikustamata, kuna kavandatav tegevus on väikese mõjuga ja sellega kaasnev keskkonnanahäiring või keskkonnarisk on väike ning antud tegevuse vastu puudub piisav avalik huvi.

Loa andja teavitas 05.02.2026 loa muutmise otsuse ja loa eelnõu valmimisest ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning saatis eelnõud 31.12.2025 kirjaga nr DM-129510-23 menetlusosalistele ja huvitatud isikutele tutvumiseks ja arvamuse/vastuväidete esitamiseks (haldusmenetluse seaduse (*HMS*) § 48 lg 1 ja 2, § 49 lg 1, KeÜS § 48 lg 1, 3 ja 4), määraes ettepanekute ja vastuväidete esitamise võimaluse teates märgitud tähtaja jooksul. Loa andja tegi eelnõude avalikustamisel ettepaneku, et avalikku arutelu ei korraldata, kui menetlusosalised ei ole ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtajaks esitanud selle suhtes vastuväiteid (*HMS* § 50 lg 2 p 1, lg 3). Avalikku arutelu ei korraldatud, kuna menetlusosalised ega avalikkus ei ole

esitanud loa menetluse ajal selle suhtes ettepanekuid ega vastuväiteid.

Eelnõude avalikustamise käigus ettepanekuid/vastuväiteid ei laekunud.

Vastavalt HMS § 40 lõikele 1 peab loa andja andma enne haldusakti väljastamist menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Keskkonnaamet küsis ettevõttelt METSATERVENDUSE OÜ 31.12.2025 kirjaga nr DM-129510-23 arvamust või vastuväiteid keskkonnavalda muutmise otsuse ja loa eelnõule kahe nädala jooksul kirja saamisest, hiljemalt kuupäevaks 13.01.2026.

METSATERVENDUSE OÜ määratud tähtaja jooksul arvamust või vastuväiteid ei esitanud ega pikendanud arvamus andmise tähtaega.

2.3. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

KeHJS § 3 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. KeHJS § 11 lõigete 3 ja 4 kohaselt on keskkonnamõju hindamine (*KMH*) kohustuslik KeHJS § 6 lõike 1 tegevuste korral, KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud tegevuste korral tuleb kaaluda KMH algatamist või algatamata jätmist, lisades otsusele KeHJS § 6 lõike 3 kohase eelhindamise tulemused. KeHJS § 6 lõike 1 kohaselt ei kuulu ettevõtte poolt taotletav tegevus olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetelusse. Kavandatav tegevus kuulub KeHJS § 6 lõike 2 punktis 2 nimetatud tegevusvaldkonda, mille täpsustatud loetelu on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005. a määruses nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” (*KMH määrus*).

KMH määruse § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 4 kohaselt peab otsustaja andma eelhindangu selle kohta, kas pealmaakaevandamine kuni 25 hektari suurusel alal on eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevus või mitte ning otsustama KMH algatamise või algatamata jätmise üle.

Keskkonnaamet on andnud eelhindangu (KOTKAS 17.12.2025 kiri nr DM-129510-22), milles leiab, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, mistõttu KMH algatamine ei ole vajalik järgmistel põhjustel:

- kavandatav tegevuskoht ei asu kaitstaval loodusobjektidel ega Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava kaevandamisega ei mõjutata ebasoodsalt kaitstavaid loodusobjekte ega Natura 2000 võrgustiku alasid;
- eelhindamise tulemusena selgus, et leevendusmeetmete kasutamisel eeldatavalt ei ületata kaevandamisel piirmäärasid müra ja õhusaaste osas;
- eelhindamise tulemusena selgus, et kaevandamine ei mõjuta väljakujunenud põhjaveerežiimi, kuna kaevandamine toimub olemasolevat veerežiimi muutmata ja reostuse teket tuleb hoolega vältida;
- mäeeraldisel maastik kaevandamistööde käigus hävib, kuid see on kvalitatiivselt hiljem osaliselt taastatav maa-ala korrastamisega.

Keskkonnaamet jättis 17.12.2025 kirjaga nr DM-129510-22 „Saarde kruusakarjääri keskkonnakaitsetloa nr L.MK/319169 muutmise taotlusele keskkonnamõju hindamise algamata jätmise“ algamata KMH Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa taotlusele. Kavandatava tegevuse keskkonnameetmed ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või leevendamiseks tuuakse välja keskkonnaloa kõrvaltingimustena (vt p 3.2.).

3. KAALUTLUSED

3.1. Kaalutlused loa muutmisel

Taotluse lahendamisel ei ole loa andja seotud taotleja õiguslike seisukohtadega, vaid taotluse eesmärgiga - sellega, milliseks tegevuseks taotleja luba soovib. Tegevuse õiguslik kvalifitseerimine haldusmenetluses on loa andja ülesanne (Riigikohtu lahend 3-3-1-74-14, p 13).

Keskkonnaluba antakse tähtajaliselt, kuna kaevandamisluba antakse kuni 30 aastaks välja arvatud liiva, kruusa, järvelubja, järve- ja meremuda kaevandamiseks, kus luba antakse kuni 15-ks aastaks (MaaPS § 60 lg 1 ja 2).

3.1.1. Maavara kaevandamine

Ettevõttel on olemasolev keskkonnaluba nr L.MK/319169 (seaduses ka kui *kaevandamisluba*) maapõuest kaevandamiseks (MaaPS § 42 lg 1). MaaPS § 1 lõike 3 kohaselt kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele HMS avatud menetluse sätteid, arvestades MaaPS erisusi. MaaPS § 1 lõike 4 järgi kohaldatakse maavara kaevandamise keskkonnaloa andmise ja muutmise menetlusele KeÜS 5. peatükki, arvestades MaaPS-i erisusi.

MaaPS § 49 lõike 1 kohaselt esitab taotleja kaevandamise keskkonnaloa saamiseks loa andjale taotluse. MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamise keskkonnaloa Keskkonnaamet.

MaaPS § 49 lõike 6 kohaselt saadab keskkonnaloa andja kaevandamise keskkonnaloa taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse saamisest arvates. Kooskõlas MaaPS § 49 lõikega 6 edastas Keskkonnaamet Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa taotluse 05.02.2025 kirjaga nr DM-129510-17 Võru Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks tähtajaga 07.04.2025. Võru Vallavolikogu nõustus 19.03.2025 otsusega nr 214 (registreeritud KOTKAS-s 28.03.2025 numbriga DM-129510-19) Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa taotluse alusel loa väljastamisega.

MaaPS § 50 lõike 6 kohaselt tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmekava, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmevõimaldaja jäätmeseaduse § 35² tähenduses. MaaPS § 50 lõike 3 kohaselt peab taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmekate kohta. Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa taotluse seletuskirja kohaselt kaevandamisjäätmekate ei teki. Kaevandamisjäätmekateks võib kvalifitseerida kooritud katendi (kokku 154 tuh m³, sh muld 12

tuh m³), kuid taotluse kohaselt kasutatakse katend hiljem karjääri korrastamisel või võõrandatakse maapõueseaduse § 99 alusel. Võõrandamise käigus ei toimu jäätmekäitlust, vaid katend võõrandatakse kui kaup, mis ei kuulu jäätmeseaduse reguleerimisalasse.

Eelnevale tuginedes ei ole antavale keskkonnaloale jäätmete eriosa lisamine vajalik. Juhul kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmeid siiski tekib, on kohustus ka kaevandamise jäätmekava esitada ning taotleda keskkonnaloale juurde jäätmete eriosa.

KeÜS § 42 lõike 1 punkti 5 kohaselt peab keskkonnaloa taotluses märkima kavandatava tegevuse eesmärgi ja põhjenduse. Kavandatava tegevuse eesmärgiks on Saarde kruusakarjääris ehituskruusa ja ehitusliiva kaevandamine. Taotluse seletuskirja kohaselt kavatseb METSATERVENDUSE OÜ maavara kaevandamise keskkonnaloa kehtivuse pikendamise järel jätkata karjääri materjali kasutamist piirkonna teedehituses ja ehitustöödel. METSATERVENDUSE OÜ taotleb keskkonnaloa (nr L.MK/319169) kehtivusaja pikendamist kuna kaevandamisloa kehtivusaja jooksul ei jõuta kaevandatavat maavara mäeeraldise piires täielikult ammendada ja kaevandatud maad korrastada.

Vastavalt strateegilises dokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“ toodud eesmärkidele ja põhimõtetele tuleb maardlate kasutusse võtmisel eelistada juba avatud maardlate maksimaalset võimalikku kasutamist, mille kohta on piisavalt vajalikku informatsiooni nii keskkonnatingimuste kui ka kaevandamise tehnoloogiliste võimaluste kohta. Saarde kruusakarjäär asub kasutuses olevas maardlas, aktiivsel mäeeraldisel. Saarde kruusakarjäär keskkonnaloa taotlusega hõlmatud mäeeraldise kasutamist on mõistlik jätkata lähipiirkonna üld- ja teedehitamiseks vajalike kvaliteetsete täitematerjalide nõudluse tagamiseks. Seega, arvestades säästva arengu põhimõtteid ja taastumatu loodusvara heaperemehelikke kasutamise printsiipe, on põhjendatud taotletava Saarde kruusakarjääri maavaravaru kasutamise jätkamine.

3.1.2. Loa muutmisest keeldumise aluste hindamine

Keskkonnaametile teadaolevalt ei esine loa muutmisest keeldumise aluseid (KeÜS § 52 lg 1 ja 2, MaaPS § 55).

- tegevus vastab õigusaktidega sätestatud nõuetele (KeÜS § 52 lg 1 p 4, MaaPS § 55 lg 1).
- tegevusega ei kaasne keskkonnaohtu (KeÜS § 52 lg 1 p 6). Keskkonnaamet järeldas, et tegevusel puudub oluline keskkonnamõju 17.12.2025 dokumendiga nr DM-129510-22.
- tegevusega kaasnevate heidete lisandumisel ei ole keskkonna kvaliteedi piirväärtus ületatud (KeÜS § 52 lg 1 p 8, MaaPS § 55 lg 1).
- loa muutmisega ei minda vastuollu riigi huviga, mis on käsitletud Riigikogus 06.06.2017 vastu võetud strateegiadokumendis "Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050" (MaaPS § 55 lg 2 p 10). Samuti ei tuvastatud vastuolusid teiste valdkondade eriseadustega. Eelhinnangus kui ka korralduses on nimetatud erinevaid aspekte, millele on vaja tähelepanu pöörata arvestades sotsiaalse keskkonna, looduskeskkonna, liigikaitse, julgeoleku ja kultuuri valdkonna seadustes väljendatud riigi huvi.
- Kohaliku omavalitsuse üksus (Võru Vallavolikogu) nõustus 19.03.2025 otsusega nr

214 (KOTKAS 28.03.2025 numbriga DM-129510-19) keskkonnaloa muutmisega mäeeraldisel kaevandamiseks (MaaPS § 55 lg 2 p 11). Kohalik omavalitsus tingimusi loa muutmisele ei seadnud.

- tehtavad tööd ei mõjuta oluliselt ebasoodsalt kaitstavat loodusobjekti (MaaPS § 55 lg 2 p 12). KMH eelhinnangu järelendus oli, et Saarde kruusakarjääri tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju.

- taotleja ei ole karistusregistrisse kantud kaevandamise ega kaevandamisjäätmete käitlemise nõuete eiramise eest (karistusregistri päring seisuga 05.02.2026, MaaPS § 55 lg 3 p 1).

3.1.3. Kinnistu kasutusõigus

Tegevuskoha kinnistu Mäe-Sarnito (katastritunnus 87402:001:0123) kuulub taotlejale.

3.2. Kõrvaltingimuste seadmine

Haldusorgan võib anda haldusakti kõrvaltingimusega, milleks muu hulgas on haldusakti hilisema muutmise, kehtetuks tunnistamise või kõrvaltingimuse kehtestamise võimaluse jätmine (HMS § 53 lg 1 p 4). Haldusakti kõrvaltingimuse võib määrata siis, kui haldusakti andmine tuleb otsustada halduse kaalutusõiguse alusel (HMS § 53 lg 2 p 3). Keskkonnaluba on haldusaktiks, mille muutmise või mitte muutmise ning mille kehtivuse otsustab loa andja kaalutusõiguse alusel.

HMS § 3 lõike 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja -vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad määrab haldusorgan kaalutusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutusõigust tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve (HMS § 4 lõige 2).

MaaPS § 56 lõike 1 punkti 9 kohaselt märgitakse kaevandamisloale meetmed, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest tuleneva keskkonnahäiringu vähendamiseks. Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldisel teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõjudele. Kõrvaltingimused sätestatakse keskkonnaloa eriosades vastavalt asjakohasusele.

3.2.1. Kohaliku omavalitsuse üksuse esitatud tingimused

Keskkonnaamet edastas MaaPS § 49 lõike 6 alusel Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa taotluse 05.02.2025 kirjaga nr DM-129510-17 Võru Vallavalitsusele arvamuse avaldamiseks. Võru Vallavolikogu nõustus 19.03.2025 otsusega nr 214 keskkonnaloa muutmisega.

Keskkonnaamet edastas KeHJS § 11 lõike 2² alusel 06.11.2025 kirjaga nr DM-129510-21 Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa taotlusele koostatud keskkonnamõjude eelhinnangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha võtmiseks Võru Vallavalitsusele, seisukoha esitamise tähtajaga 06.12.2025.

Võru Vallavalitsus ei esitanud seisukohta Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa taotlusele koostatud keskkonnamõtjude eelhinnangu ja KMH algamata jätmise otsuse eelnõule. Keskkonnaameti 06.11.2025 kiri nr DM-129510-21 on registreeritud Võru Vallavalitsuse dokumendiregistris 06.11.2025 viitega nr 6-3/3028-4.

Keskkonnaamet edastas HMS § 49 lõike 1 alusel 31.12.2026 kirjaga nr DM-129510-23 Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa muutmise otsuse ja loa eelnõud seisukoha võtmiseks Võru Vallavalitsusele, seisukoha esitamise tähtajaga 13.01.2026.

Võru Vallavalitsus määratud tähtaja jooksul arvamust või vastuväiteid ei esitanud ega pikendanud arvamuse avaldamise tähtaega. Keskkonnaameti 31.12.2026 kiri nr DM-129510-23 on registreeritud Võru Vallavalitsuse dokumendiregistris 31.12.2025 viitega 6-3/3028-6.

3.2.2. Eelhinnangus esitatud keskkonnameetmed

Keskkonnaamet on kavandatava tegevuse kohta andnud keskkonnamõtjude eelhinnangu ning otsustanud 17.12.2025 kirjaga nr DM-129510-22 Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa taotlusele jätta KMH algamata. Eelhinnangus analüüsiti karjääri tööga kaasnevate keskkonnahäiringute võimalikku teket ja levimist ning intensiivsust. Eelhinnangu lõppjärelendusena leiti, et kavandataval tegevusel puudub oluline negatiivne keskkonnamõju. Kavandatava tegevuse mõjualana käsitleti Saarde kruusakarjääri mäeeraldise teenindusmaad ning ca 250-300 m ümber selle, kuna nii kaugele võib teoreetiliselt ulatuda müra või tahkete osakeste häiring. Keskkonnahäiringute vältimiseks ja leevendamiseks esitati eelhinnangus järgmised keskkonnameetmed, millega tuleb loa muutmisel arvestada:

- *kaevandamistegevusest põhjustatud müra osas kaebuste esinemise korral on keskkonnaloa omanikul kohustus mõõta mürataset aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes kaebuse esitaja katastriüksusel. Mõõtmistulemused esitada ka loa andjale. Müra piirtasemete ületamisel rakendada koheselt leevendusmeetmeid ja korraldada karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks;*
- *karjääri tegevusega seonduva õhusaaste leviku piiramiseks tuleb kaevandamise ja vedude perioodil kuival ajal, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5° C, niisutada karjäärisiseseid teid ja platse. Kui kaevandamist (maapõueseaduse § 6 alusel) ei toimu, ei ole kohustust teid kasta;*
- *mürarikkad tegevused (nt purustus-sorteerimissõlme kasutamine) on keelatud must-toonekure ja väike-konnakotka pesitsusperioodil, ehk 15.03-31.08. Ekskavaatori, kopplaaduri ja kallurite tööle ajalist piirangut ei seata, kui Saarde kruusakarjääri mäeeraldise lähialal ei ületa müratase 100 m raadiuses 60 dB.*

Keskkonnameetme esitamisel on arvestatud keskkonnahäiringute leevendamise võimalusi.

3.2.3 Keskkonnaloale kantavad kõrvaltingimused

Keskkonnaloaga reguleeritakse mäeeraldisel ja mäeeraldise teenindusmaal läbiviidavaid tegevusi ning nähakse ette leevendusmeetmed otseselt kaevandamisest tulenevatele keskkonnamõtjudele. Alljärgnevalt on toodud kokkuvõtlikud kaalutlused kõrvaltingimuste

lisamiseks. Kehtivale keskkonnaloale nr L.MK/319169 on kantud viis kõrvaltingimust:

1. *Vältimaks kaevandamisel kütuse ja õli sattumist pinnasesse ja vette, peab seadmete ja masinate tankimine ja remont toimuma selleks ettenähtud teenindusplatsil;*
2. *Kaevandatud mahu aruannete koostamisel kinni pidada kasutusala protsentuaalsest jaotusest (ehituskruus 70% ja ehitusliiv 30%);*
3. *Karjääri teenindava tee rajamisel maanteelt maha- ja pealesõidu rajamine tuleb kooskõlastada Lõuna Regionaalse Maanteeametiga;*
4. *Katastriüksuse 87402:001:0123 sihtotstarbe liigiks peab olema määratud mäetööstusmaa. Sihtotstarbe muutmise korraldab loa omanik;*
5. *Kaevandamisega rikutud maa tuleb korrastada korrastamisprojekti alusel. Korrastamisprojekt koostatakse lähtudes Keskkonnaameti poolt esitatud korrastamistingimustest. Korrastamisega tuleb alustada kas kaks aastat enne kaevandamise loa kehtivuse lõppu või kui jääkvaru suuruseks on jäänud 60 tuh m³.*

Võimalik mõju põhja- ja pinnaveele on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariilukordadega. Kuna kasutatav tehnika sisaldab ja kasutab töötamiseks määrdeaineid ja kütust, siis on võimalik, et esineb nende lekkeid. Reostuse vältimiseks tuleb rangelt jälgida, et kaevandamis-ja laadimiskohtades ei satuks diiselkütust ega määrdeõli karjääri põhja. Seadmete tankimine ja hooldus peab toimuma väljaspool karjääri või selleks spetsiaalselt ettevalmistatud platsil, mis varustatud õlitõrje vahenditega ja võimaldab ennetada diiselkütuse ja maardeõli reostust. Seega on kõrvaltingimus nr 1 jätkuvalt asjakohane ja jäetakse kehtima muutmata kujul.

Plokkide (1 ja 2) aktiivne tarbevaru kinnitati OÜ Eesti Geoloogiakeskuse geoloogilise uuringu aruandega „Saarde uuringuruumi kruusa ja liiva varu geoloogiline uuring (varu seisuga 01.08.2009)“ (EGF 8130). Keskkonnaministri käskkirjaga 05. oktoober 2009 nr 1623 on antud korraldus kanda Saarde uuringuruum keskkonnaregistri maardlate nimistusse Saarde kruusamaardlana ja kinnitada Saarde uuringuruumi varu. Kuna eeltoodud plokkide varu pole ümberhinnatud on kõrvaltingimus nr 2 jätkuvalt asjakohane ja jäetakse kehtima muutmata kujul.

Saarde kruusakarjäär on olemasolev ja töötav kruusakarjäär, taotleja omab mäeeraldisel kaevandamiseks kehtivat keskkonnaluba nr L.MK/319169 (luba kehtib 18.08.2010 - 18.08.2026). Saarde kruusakarjääri teenindav tee on Maa- ja Ruumiameti geoportaali kaardirakenduse andmetel rajatud. Seega ei ole kõrvaltingimus nr 3 enam asjakohane ning eemaldatakse loalt.

Katastriüksuse 87402:001:0123 sihtotstarbe liigiks on määratud 30% mäetööstusmaa ja 70% maatulundusmaa. Seega ei ole loale kantud kõrvaltingimus nr 4 enam asjakohane ning eemaldatakse loalt.

Kaevandamisega rikutud maa korrastamist reguleerib maapõueseadus, mis sätestab korrastamisprojekti tingimused. Eeltoodu alusel on kõrvaltingimus nr 5 jätkuvalt asjakohane ja jäetakse kehtima muutmata kujul.

Kaevandamistegevusega kaasneva müra levik ümbruskonda sõltub kasutatavast tehnikast, tööprotsessidest ja ümbritsevatest keskkonnatingimustest. Kaevandamise käigus tekib müra peamiselt kahest allikast: transpordimüra ja kaevandamise käigus masinate poolt tekitatav müra.

Välisõhus leviva müraga seonduvat reguleerib atmosfääriõhu kaitse seaduse §-d 55-66 ja keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ (määrus nr 71).

Vastavalt määrusega nr 71 kehtestatud piirväärtustele tohib elamutega piirkonnas (II kategooria elamuala) olla tööstusmüra piirtase päeval 60 dB ja öösel 45 dB. Põhikaardi andmetel asub lähim elamumaa (II kategooria ala, olemasolev õuema) Saarde kruusakarjäärist 269 m kaugusel. Seletuskirjas toodud arvutuste kohaselt on elamule lähimas karjääri osas töötamisel arvutuslik maksimaalne müratase avamaastikul lähima elamu juures alla 60 dB ehk umbes 50 dB (mitme masina koostöötamisel). Küll aga on arvestatud, et elamu asub 300 m kaugusel, mis tegelikkusele ei vasta. Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa taotluse seletuskirjas toodud arvestustes ei ole hinnatud ka purustussõlme müratasemeid, küll aga on teada, et tegu on kõige valjemate seadmetega antud tegevuse juures. Nende müratase on võrdväärne valjemate ekskavaatorite jt seadmetega (110 dB).

Seega seletuskirjas toodud arvutused ei ole korrektsed ning saadud tulemus 50 dB võib tegelikkusest erineda. Ettevaatusprintsipist lähtuvalt seab Keskkonnaamet loale kõrvaltingimuse, mis kohustab keskkonnaloa omaniku kaevandamistegevusest põhjustatud müra osas kaebuste esinemise korral mõõta mürataset aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes kaebuse esitaja katastriüksusel. Kõrvaltingimuse korrektsel täitmisel on võimalik vähendada mürahäiringut.

Liiva ja kruusa kaevandamisel on võimalikeks osakeste ehk tolmu allikateks maavara ammutamis- ja laadimisprotsessid ning toodangu väljaveoga seotud transport. Looduslikult on kaevandatav liiv ja kruus niiske ega põhjusta märkimisväärse õhusaaste tekkimist. Keskkonnaministri 14.12.2016 määruse nr 67 „Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba“ (määrus nr 67) ja selle lisa 1 kohaselt on õhusaasteluba vaja, kui tegevuse käigus eraldub ühe aasta jooksul atmosfääri osakesi (PM_{SUM}) enam kui 1 tonn. Taotluse seletuskirjas toodud arvutuste kohaselt õhusaasteluba vaja ei ole, kuna osakeste summaarne heitkogus ei ületa määruses nr 67 sätestatud künniskogust.

Tolmu tekib laadimisprotsessi käigus materjali kukkumisel kallurisse, purustisse või puistangusse. Osakesi tekib ka karjäärialal töötavate masinate ümbruses, kuid nende levik on lokaalse iseloomuga. Kaevandamismasinate poolt tekitatava tolmu hulk on väike, sadestudes praktiliselt õhkutõusmise koha lähedale. Kaugemale võib levida tolmu toodangut vedavatest kallurautodest, mis tõstavad tolmu nii karjäärisisestel- kui ka väljaveoteedel. Arvestades, et veokite liikumiskiirus on karjäärides piiratud ning karjäärisisesed veoteed on lühikesed ja järskude tõusudega, siis ei saa sõidukid suurt kiirust arendada. Töötavates karjäärides tehtud vaatluste järgi võib hinnata, et transpordi tõttu tekkiv õhusaaste võib levida lagedal maastikul keskmise tuulega 200–250 m kaugusele.

Lähimad elamud asuvad ca 269 m kaugusel ning võimalikust tolmu mõjualast väljaspool. Hooned jäävad valdavate tuulesuundadest (läänekaare tuuled) allatuult, mis omakorda tolmu levikut elamuteni vähendab.

Vältimaks liigse tolmu levikut ümbritsevale maastikule ning minimeerides mõjusid looduskeskkonnale, seab Keskkonnaamet loale kõrvaltingimusena kohustuse kasta karjäärisiseseid teid ja platse ülenormatiivse tolmu kontsentratsiooni tekke ja leviku vähendamiseks.

Must-toonekure teadaolev pesapuu jääb maardlast ~ 1 km kaugusele ja väike-konnakotka teadaolev pesapuu ~1,3 km kaugusele. Arvestades, et maardla asub kaitsealuste linnuliikide pesadele läheduses, võib eeldada, et tegevusel võib esineda oluline negatiivne mõju kaitsealuste linnuliikide pesitsusperioodile (15.03-31.08). Eriti tundlik on aeg varakevadel, kui puud pole lehes ja heli levib kaugemale. Pesapuud asuvad maastikus ka kõrgematel kohtadel, kuhu heli levib paremini.

Vältimaks mürarikaste tegevuste mõju kaitsealuste linnuliikide pesitsemisele, seab Keskkonnaamet kõrvaltingimusena piirangu mürarikastele tegevustele (nt purustus-sorteerimissõlme kasutamine) must-toonekure ja väike-konnakotka pesitsusperioodil, ehk 15.03-31.08.

Keskkonnaloa omajal tuleb võtta kasutusele kõik võimalikud meetmed häiringute vähendamiseks ning tagada, et tegevusega kaasnevad häiringud ei leviks tootmisterritooriumilt väljapoole. Eeltoodu alusel on põhjendatud antavale keskkonnaloale määrata asjakohased kõrvaltingimused. Seega on põhjendatud määrata kõrvaltingimuseks keskkonnameetmed, mis on nimetatud punktis 3.2.2.

Eeltoodu alusel lisatakse antavale keskkonnaloale järgmised kõrvaltingimused:

- *kaevandamistegevusest põhjustatud müra osas kaebuste esinemise korral on keskkonnaloa omanikul kohustus mõõta mürataset aktiivse kaevandamistegevuse ja maavara väljaveo tingimustes kaebuse esitaja katastriüksusel. Mõõtmistulemused esitada ka loa andjale. Müra piirtasemete ületamisel rakendada koheselt leevendusmeetmeid ja korraldada karjääri töö selliselt, et ületamisi ei esineks;*
- *karjääri tegevusega seonduva õhusaaste leviku piiramiseks tuleb kaevandamise ja vedude perioodil kuival ajal, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5° C, niisutada karjäärisiseseid teid ja platse. Kui kaevandamist (maapõueseaduse § 6 alusel) ei toimu, ei ole kohustust teid kasta;*
- *mürarikkad tegevused (nt purustus-sorteerimissõlme kasutamine) on keelatud must-toonekure ja väike-konnakotka pesitsusperioodil, ehk 15.03-31.08. Ekskavaatori, kopplaaduri ja kallurite tööle ajalist piirangut ei seata, kui Saarde kruusakarjääri mäeeraldise lähialal ei ületa müratase 100 m raadiuses 60 dB;*
- *vältimaks kaevandamisel kütuse ja õli sattumist pinnasesse ja vette, peab seadmete ja masinate tankimine ja remont toimuma selleks ettenähtud teenindusplatsil;*
- *kaevandatud mahu aruannete koostamisel kinni pidada kasutusala protsentuaalsest jaotusest (ehituskruus 70% ja ehitusliiv 30%);*
- *kaevandamisega rikutud maa tuleb korrastada korrastamisprojekti alusel. Korrastamisprojekt koostatakse lähtudes Keskkonnaameti poolt esitatud*

korraastamistingimustest. Korraastamisega tuleb alustada kas kaks aastat enne kaevandamise loa kehtivuse lõppu või kui jääkvaru suuruseks on jäänud 60 tuh m³.

3.3. Avalikustamise käigus esitatud ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

KMH eelhinnang

Keskkonnaamet edastas KeHJS § 11 lõike 2² alusel 06.11.2025 kirjaga nr DM-129510-21 Saarde kruusakarjääri keskkonnaloa taotlusele koostatud keskkonnamõtjude eelhinnangu ja KMH algamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha võtmiseks Võru Vallavalitsusele seisukoha esitamise tähtajaga 06.12.2025.

Võru Vallavalitsus arvamust ei esitanud ega pikendanud arvamuse avaldamise tähtaega. Keskkonnaameti 06.11.2025 kiri nr DM-129510-21 on registreeritud Võru Valla dokumendiregistris 06.11.2025 viitega nr 6-3/3028-4.

Loa muutmise korralduse ja loa eelnõu

Keskkonnaloa nr L.MK/319169 muutmise otsuse ja loa eelnõude avalikustamise käigus arvamusi või vastuväiteid ei esitatud ega pikendatud arvamuse avaldamise tähtaega.

3.4. Otsekohalduvad nõuded

Keskkonnaloaga kaasnevad käitajal õigusaktidest tulenevad õigused ja kohustused. Ettevõtte peab järgima AÕKS, JäätS, VeeS, MaaPS ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et õigusaktidest tulenevaid otsekohalduvaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda keskkonnaloale. Olulisemad keskkonnavalased kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis „Keskkonnakaitseloa omaja meelepea“. Kohustused on leitavad Keskkonnaameti kodulehe aadressilt: <https://www.keskkonnaamet.ee/et/eesmargid-tegevused/keskkonnakaitseloa-omaja-meelespea>.

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)
Siret Punnisk
juhataja
maapõuebüroo

Lisad:

1. Keskkonnaluba
2. Mäeeraldise plaan
3. Geoloogilised läbilõiked
4. Korrastatud maa plaan

Teadmiseks: Eesti Geoloogiateenistus, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Võru
Vallavalitsus

Helen Lukas
spetsialist
maapõuebüroo